

KAMULAŐTIRMASIZ EL ATMA NEDENIYLE TAZMINAT DAVALARI

Kamulaőtirmasız el atma, sahibi özel Őahıs veya Őirket olabileceği gibi kamu kurumu ve kuruluŐu da olabilen bir taşınmazın tamamına veya bir kısmına, kamulaőtirma yetkisine haiz bir kurum veya kuruluŐ tarafından, yasal bir yetkiye dayanmaksızın kalıcı bir Őekilde el konulması anlamına gelmekte olup gerek 6830 sayılı ve 04.11.1960 tarihli İstimlak Kanunu'nda, gerekse bu Kanunu kaldırarak, kamulaőtirma konusunda yeni ilkeler getiren 2942 sayılı ve 04.11.1983 tarihli Kamulaőtirma Kanununda; kamulaőtirma yapılmaksızın taşınmaz malına elatılan kiŐinin, uğradığı zarar ve ziyan ile mülkiyet hakkının kullanılması sonucu meydana gelen zararlardan dolayı hangi davaları açabileceği konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle taŐınmazına kamulaőtirmasız elatılan kimsenin, ilgili kamu kurumu aleyhine elatmanın önlenmesi davası açabileceği gibi, tazminat verilmesini de isteyebileceği, 16.05.1956 gün ve 1/6 sayılı İtihadı BirleŐtirme Kararı ve 2942 sayılı Kamulaőtirma Kanunu'na 18.06.2010 gün ve 5999 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen Geçici 6. maddesinin 6. fıkrası ile düzenlemiŐtir.

İdarenin hukuka aykırı eylemiyle mülkiyet hakkı engellenen taşınmaz mal sahibi, dava yoluyla kamulaőtirmasız elatma hükümleri doğrultusunda Kamulaőtirmasız el atma nedeniyle tazminat davası, ecrimisil davası, müdahalenin önlenmesi davası ve tesisin kaldırılması davası açabilmektedir.

Kamulaőtirmasız el atma nedeniyle açılacak olan tazminat davasında taşınmaz bedelinin tahsili için dava tarihindeki değeri tespit edilerek idare aleyhine karar verilir. Bununla beraber tazminat hukukunun bir gereği olarak söz konusu karar ile dava konusu taŐınmaza ait mülkiyetin idare adına tesciline veya kamu adına terkinine karar verilir.

Kamulaőtirmasız el atma nedeniyle açılacak tazminat davalarında görevli yargı yeri adli yargı olup yetkili mahkeme ise taşınmazın bulunduğu yer mahkemesi yani taşınmazın bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemeleridir.

Kamulaőtirmasız el atma davalarının asıl dayanağını oluŐturan YİBK'da da açıkça anlaŐıldığı gibi men'i müdahale ve bedel davasında zamanaŐımı söz konusu değildir. Çünkü bu davalar taşınmazın aynına iliŐkindir. Zaman aŐımı yoksa da kanunla hak düşürücü süreler öngörölmüŐtür. Bunlardan ilki 12.01.1961 tarihinde yürürlüğe giren 221 sayılı yasadır. Bu yasa yürürlüğe

girdiği tarihten itibaren iki yıllık hak dűşürücü süre getirmiştir. Ancak bu yasa sadece 6830 sayılı İstimlak Kanununun yürürlüğe girdiği 9.10.1956 tarihinden önceki fiilen kamuya tahsisi edilmiş taşınmazlar için geçerlidir. İkincisi 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 38. maddesi ile öngörülen 20 yıllık hak dűşürücü süredir. Bu süre el koyma tarihinden itibaren başlamakta idi. Ancak söz konusu maddeye ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu iptal kararı 04.11.2003 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş olup Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yürümemesinden dolayı bu 20 yıllık sürenin uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır.

Bu konuda Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 25.5.2005 gün ve E:2005/5-288, K:2005/352 sayılı kararında özetle; "Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından önce 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 38. maddesinde öngörülen 20 yıllık hak dűşürücü süre geçirildiğinden davalının mülkiyet hakkı sona ermiş, taşınmaz artık tesisi yapan idarenin mülkiyetine geçmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararından önce, iptal edilen yasa kuralına dayanılarak, idare yararına kazanılmış mülkiyet hakkının Anayasa Mahkemesi kararından etkilenmeyeceği, řu halde 20 yıllık süre iptal kararından önce dolduğundan taşınmazın idare adına tesciline" şeklinde karar vermiştir.

Av. Mehmet Yaşar şAHİN